

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai

2017 m. rugpjūčio 11 d.

Lukiškių g. 2, Vilnius

DĖL PASIRINKIMO SANDORIŲ APMOKESTINIMO

Asociacija „Investors' Forum“ (toliau – Investuotojų Forumas), jungianti stambiausius ir aktyviausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką, aktyviai dalyvauja teikdama pasiūlymus kaip pagerinti mokesčių sistemos efektyvumą ir konkurencingumą. Kaip buvo sutarta Investuotojų Forumo mokesčių grupės 2017 m. liepos 30 d. susitikimo su finansų ministru Viliumi Šapoka, finansų viceministre Daiva Brasiūnaite ir mokesčių politikos departamento direktore Audrone Misiūnaite metu, siunčiame pasiūlymus dėl pasirinkimo sandorių apmokestinimo.

Pagal neseniai pakeisto Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 str. 1 d. 25 p. neskaičiuojamos socialinio draudimo įmokos nuo pagal pasirinkimo sandorius gaunamų akcijų, jeigu teisė į akcijas darbuotojams suteikiama ne anksčiau kaip po 3 metų.

Šis įstatymo pakeitimas, skatinantis darbdavius plačiau naudoti pasaulyje paplitusią darbuotojų skatinimo priemonę yra žingsnis teisinga kryptimi, kadangi įgalina:

- suderinti darbuotojų ir akcininkų tikslus siekti bendrovės vertės didėjimo;
- „pririšti“ darbuotoją prie darbdavio ilgesniam laikui; ne paslaptis, kad per dažnas darbų keitimas nėra naudingas nei darbdaviams, nei darbuotojams, nes prarandamas efektyvumas, patiriami apmokymų ir panašūs kaštai;
- „pririšti“ gyventoją prie Lietuvos; dalyvaujantis akcijų plane ir tikėdamasis naudos ateityje darbuotojas bus mažiau suinteresuotas svarstyti emigracijos alternatyvą;
- paskatinti „startuolių“ kūrimąsi ir veiklą; iš užsienio praktikos matome, kad veiklos pradžioje neišgalėdami mokėti didesnių atlyginimų „startuoliai“ dažnai sėkmingai pritraukia darbuotojų pasiūlydami jiems pasirinkimo sandorius; aukštos kvalifikacijos darbuotojai ir sutinka dalytis „startuolio“ veiklos rizika ir vietoje dalies atlyginimo pasirašo sutartis dėl pasirinkimo sandorių.

Tačiau nors minėtas įstatymo pakeitimas ir vertintinas teigiamai, jis yra nepakankamas, kad naudą pajustume pakankamai plačiu mastu.

Visų pirma, dabartinė įstatymo redakcija yra siauros aprėpties, nes lengvata taikoma tik akcijoms. Todėl pavyzdžiui svarbios ir pastaraisiais metais augančios finansų rinkos dalies – investicinių fondų valdymo įmonių – darbuotojų skatinti suteikiant jiems teisę įsigyti fondų vienetus negalima. Siūlome atsisakyti diskriminacinės nuostatos ir vietoje akcijų taikyti lengvatą visoms finansinėms priemonėms.

Antras didelis trūkumas yra įstatyme įtvirtintas reikalavimas darbuotojui įgyti teisę į akcijas, kurį mokesčių administratorius aiškina kaip reikalavimą įgyti nuosavybės teisę į akcijas. Dėl to:

- norint pasinaudoti lengvata būtina perleisti akcijų nuosavybę darbuotojams, t.y. patirti papildomus vertybinių popierių sąskaitų atidarymo, tvarkymo ir komisinių kaštus.
- absoliučios daugumos Lietuvos bendrovių akcijos nėra viešai kotiruojamos, o ir kotiruojamų akcijų rinka nėra likvidi. Todėl darbuotojai menkiau suinteresuoti dalyvauti akcijų planuose, nes baiminasi įsigyti nelikvidžių akcijų.

Tarptautinėje praktikoje minėtos problemos sprendžiamos labai paprastai – vienodai traktuojant tiek finansinių priemonių planus pagal kuriuos darbuotojas faktiškai įsigyja finansines priemones, tiek tokius, pagal kuriuos suėjus skatinimo plane nustatytam terminui darbuotojui yra išmokama išmoka, lygi bendrovės akcijų (ar kitų skatinimui naudojamų finansinių priemonių) vertės padidėjimui.

Trečia, įstatymo formuluotėje yra sąvoka, jog teisė į akcijas suteikiama darbuotojams, tai suponuoja išvadą, kad pasirinkimo sandoriai sudaromi su darbdaviu, ir, atitinkamai, akcijas suteikia darbdavys. Tokiu būdu įstatymo nuostatos taikymas dar labiau susiaurinamas, nes į lengvatos taikymo sritį nepatenka, pavyzdžiui darbdavio kontroliuojantys asmenys (akcininkai). Tuo tarpu Lietuvos praktikoje tenka dažniau susidurti būtent su tomis situacijomis, kai akcijas suteikia ne tiesioginis darbdavys, o akcininkai. Ir tai labai natūralu, pavyzdžiui, kai yra įmonių grupė ir akcininkai nori suteikti darbuotojams holdingo (motininės) bendrovės akcijų, kad darbuotojai galėtų tikėtis visos grupės generuojamos naudos ar pan. (pvz., įmonių grupę sudaro kelios bendrovės, kurios atlieka specializuotas funkcijas (viena bendrovė vykdo verslo operacijas, kita yra intelektinių teisių nuosavybės saugotoja, dar viena teikia įvairiausias paslaugas kitoms grupės bendrovėm ir pan.), o bendra nauda konsoliduojama motininės bendrovės lygmenyje – tokiais atvejais darbuotojai norėtų gauti opciones įsigyti ne specializuotos bendrovės akcijų, bet motininės bendrovės akcijų).

Kitas svarbus momentas yra tas, kad pagal dabartinį reguliavimą bendrovės darbuotojai privalo naujai išleidžiamas akcijas įsigyti už nemažesnę nei nominali vertė. Priklausomai nuo nominalios akcijų vertės (kuri gali būti ir ženkliai didesnė nei reali akcijų vertė), dėl to gali būti neįmanoma išleisti naujų akcijų darbuotojams. Nuo 2018 m. (dėl Akcinių bendrovių įstatymo pakeitimų) atsiras galimybė išleisti darbuotojams akcijas pigiau (nei nominali vertė) arba net nemokamai, tačiau tai bus įmanoma tik jeigu Bendrovė turės užtektinai sukaupto pelno iš kurio pati bendrovė apmokėtų išleidžiamas akcijas. „Startuolių“ atveju tai sunkiai įgyvendinama, o dažnai ir neįmanoma nuostata. Vienas iš būdų tai

palengvinti – aiškiai pasakyti, kad opcionus gali teikti ir bendrovės akcininkai (t.y. akcininkai gali suteikti jų turimas bendrovės arba kitos susijusios bendrovės (pvz., motininės bendrovės) akcijas darbuotojams).

Reikia nepamiršti, kad darbuotojų opcionai viena iš svarbių iš priemonių, užtikrinanti galimybę jaunai įmonei pritraukti itin aukštos kvalifikacijos „brangius“ darbuotojus.

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus argumentus, siūlome pakeisti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 str. 1 d. 25 p. ir išdėstyti jį taip:

25) nuo pagal pasirinkimo sandorius ar kitas ilgalaikes darbuotojų skatinimo priemonės gaunamų finansinių priemonių arba su finansinių priemonių vertės padidėjimu susietų skatinamųjų išmokų, (susietų su finansinių priemonių vertės padidėjimu, jei jų mokėjimo sąlygos buvo darbdavio ar jo grupės įmonės vadovybės patvirtintuose opcionų planuose), jeigu teisė į finansines priemones darbuotojams suteikiama arba su finansinių priemonių vertės padidėjimu susietos skatinamosios išmokos išmokamos ne anksčiau kaip po 3 metų, nepriklausomai nuo to, išmokas išmokėjo ar teisę į finansines priemones suteikė darbdavys ar su juos susiję asmenys.

Pagarbiai,

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė